

Remissvar över betänkandet SOU 2022:70 - En uppväxt fri från våld – En nationell strategi för att förebygga och bekämpa våld mot barn

Sammanfattning av ärendet

Södertälje kommun välkomnar förslaget om en ny strategi för att förebygga och bekämpa våld mot barn. Sammanfattningsvis är kommunen dock av synpunkten att:

- Ansvaret för kunskapsimplementering behöver förtydligas,
- informationsinsatser bör anpassas för att kunna användas i och av kommunerna,
- den nationella-regionala-lokala kedjan bör ytterligare stärkas,
- verksamheterna inom kultur- och fritidsområdet samt inom LSS-verksamheter bör ytterligare uppmärksammas,
- nationell och regional information kring utbildningsinsatser, kunskapsbaserade metoder, stödkontakter etc. bör samlas på samma plattform och kommuniceras till alla i behov,
- förslaget på riktade statsbidrag för att förverkliga strategins mål bör förstärkas för att i större utsträckning motsvara den ambitionshöjning som kommunerna och regionerna förväntas göra inom området.

Nedan redovisas kommunens synpunkter på betänkandet utifrån de fem långsiktiga målen samt dess åtgärdsförslag. Södertälje kommun lämnar efter det sina synpunkter kring författningsförslagen. Slutligen lämnar kommunen övriga synpunkter på strategin. Dessa rör framförallt avsaknaden av strategins koppling till grundläggande bakomliggande riskfaktorer till våldsutsatthet. Ett riktat nationellt arbete för en uppväxt fri från våld skulle i än högre grad behöva ta hänsyn till faktorer som utanförskap, fattigdom, arbetslöshet, instabila boendeförhållanden, psykisk ohälsa och underliggande normer som stödjer våld.

14.4 Hur målen ska nås

14.4.4 Överblick över utredningens strukturella förslag

I förslaget beskrivs att Folkhälsomyndigheten ges i uppdrag att verka för kunskapsutveckling och att länsstyrelsernas uppdrag är att stödja implementeringen av kunskap.

Södertälje kommun menar att det är centralt att säkra kunskapskedjan så att yrkesverksamma praktiskt kan använda kunskaper på den lokala nivån. Det är också viktigt att ytterligare förtydliga ansvaret för att implementera kunskapen. Detta stöds av den analys Statskontoret har gjort gällande myndigheternas arbete med mäns våld mot kvinnor. Statskontoret kommer i sin analys fram till slutsatsen att kunskapskedjan inom området behöver fungera bättre. Kunskapskedjan innefattar att identifiera behov, producera, sprida och tillämpa kunskap inom området. Många myndigheter arbetar med att ta fram och sprida kunskap inom området mäns våld mot kvinnor, men för att det samlade arbetet ska bli effektivare behöver regeringen och myndigheterna prioritera insatser som syftar till att yrkesverksamma i framför allt kommuner och regioner praktiskt kan använda dessa kunskaper (Statskontoret 2021:3).

15.1 Våld mot barn ska förebyggas

15.1.2 Bred informationssatsning

I förslaget bör det förtydligas att det i denna informationssatsning ska finnas material för kommunerna att använda. Det är positivt om en bred informationssatsning på nationell nivå även kan finnas tillgänglig i, samt kopplar till, kommunala verksamheter. Det minskar risken för dubbelarbete om det redan inledningsvis förtydligas hur materialet ska kunna användas. Det bör ytterligare förtydligas att materialet ska ta hänsyn till särskilda behov hos målgruppen.

15.1.4 Barn som utövar våld bör uppmärksammas särskilt

Åtgärden riktar sig framförallt till yrkesverksamma inom socialtjänsten och hälso- och sjukvården. Södertälje kommun menar att det kan ha positiva effekter att även involvera andra verksamheter för att arbeta förebyggande gällande barns våld mot andra barn. Verksamheter som skulle vara aktuella är exempelvis utbildningsverksamheter, verksamheter inom kultur- och fritidsområdet samt LSS-verksamheter så som korttidsverksamheter (LSS 9 § 8) samt verksamheter kopplade till korttidstillsyn, (LSS 9 § 7). Det är viktigt att i detta sammanhang säkerställa en god och hållbar samverkan mellan olika aktörer.

15.1.5 Särskilda insatser ska vidtas för att skapa trygghet och förebygga våld i miljöer där barn vistas

Under denna åtgärd diskuteras framförallt utbildningsverksamheten samt socialtjänsten. De förslag som utredningen ger under rubriken *En kraftsamling för att förebygga våld i förskola och skola* är välkomna, och ligger väl i linje med det arbete som redan genomförs inom skolverksamheterna i Södertälje kommun. Södertälje kommun anser dock att det är av vikt att även lyfta andra arenor där barn befinner sig, exempelvis verksamheter inom kultur- och fritid samt verksamheter där barn med tillhörighet inom LSS vistas, t.ex. korttidstillsyn (LSS 9 § 7).

15.2 Barns våldsutsatthet ska upptäckas

15.2.1 Kunskapshöjande insatser i förskola och skola

Det är önskvärt att det material som tas fram för barn om olika former av våld, dess skadeverkningar samt om vilken hjälp som finns att få, tas fram i åtanke att användas direkt i skolan och förskolans undervisning. Vidare bör verksamheter inom kultur- och fritidsområdet omfattas av förslaget samt verksamheter med tillhörighet inom LSS.

15.2.3 Öka barns delaktighet i samband med upptäckt och hantering

Under denna punkt lyfts barns uttryckta önskan om att ha fler trygga och förtroendeingivande vuxenrelationer. Förutom den personal som redan tas upp vill Södertälje kommun lyfta in fritidspersonal i skolan samt övrig personal i kultur- och fritidsverksamheterna. Dessa personer har en särskild plats i barns vardag och har i och med det en stor möjlighet att vara just de trygga vuxna som barn behöver. Detta uppdrag behöver dock uttalas och ytterligare förtydligas.

Uppdraget behöver även förtydligas kopplat till verksamheter med tillhörighet inom LSS där viktiga vuxna för barn med särskilda behov finns.

15.3 Barn ska få det skydd och stöd samt den behandling de har rätt till

15.3.4 Stöd och information till viktiga vuxna

Södertälje kommun är av uppfattningen att förslaget saknar fokus på viktiga vuxna inom utbildningsverksamheten (även personer utanför elevhälsan), kultur- och fritidsverksamheterna samt viktiga vuxna inom LSS-verksamheter.

15.5 Kunskaps- och metodutvecklingen ska stärkas

Kunskaper om metoder för att involvera barn i kunskapsutvecklingen samt kunskaper kring datainsamling och statistikföring behöver tas fram på ett sånt sätt att de kan verka som underlag och stöd för kommunernas arbete med våldsutsatthet hos barn.

En gemensam terminologi bör med fördel kunna användas inom alla berörda verksamheter.

16.3 Samhällsekonomiska konsekvenser

Enligt betänkandet syftar förslagen till att minska omfattningen av våld mot barn och därmed samhällets totala kostnader på sikt. De kostnadsbesparande effekterna förväntas vara stora. Medel om 100 miljoner kronor per år i tre år ska avsättas för kommuner och regioner att utveckla arbetet för att uppnå strategins mål. Länsstyrelserna åläggs ett särskilt ansvar att stödja det lokala och regionala arbetet för att uppnå strategins mål vilket kommer att medföra ytterligare kostnader. Extra medel om 21 miljoner kronor per år föreslås i strategin tillföras länsstyrelserna.

Södertälje kommun är av åsikten att om regeringen menar allvar med förslagen i *En uppväxt fri från våld* så behöver den lokala nivån öka sin kunskap. Det kommer att innebära ökade kostnader både för den som genererar och implementerar kunskap men även för de som ska förvalta kunskapen. I en kommun av Södertäljes storlek i ett befolkningstät län som Stockholms län är det rimligt att förvänta sig högre kostnader än de nyckeltal det uppskattas till i förslaget.

Författningsförslagen

1.1 Lagförslag ”Lagen med vissa bestämmelser om kommuners ansvar för att förebygga och bekämpa våld mot barn”

Södertälje kommun ställer sig positiv till att reglera kommunernas ansvar för att förebygga och bekämpa våld mot barn i lag. I förslaget finns dock inte reglerat hur kommunernas arbete i enlighet med lagförslaget ska följas upp. Södertälje anser att det är en brist som riskerar att göra lagen ”tandlös”. Om lagen tydligare följdes upp skulle den nationella-regionala-lokala kedjan stärkas. Det skulle inte bara säkerställa kommunernas arbete i enlighet med lagen utan också säkerställa en likvärdighet och på så sätt underlätta nationella och regionala jämförelser.

1.6 Förslag till lag om ändring i socialtjänstlagen (2001:453)

Södertälje kommun välkomnar att myndigheternas samverkan med varandra utökas. Dock kvarstår sekretesshindren för ett optimalt informationsutbyte. För en idealisk samverkan skulle lättnader i sekretesslagstiftningen krävas. Det vore också önskvärt att ett kunskapsunderlag med framgångsrika exempel på samverkan tas fram. Det är av betydelse för berörda aktörer att ha kännedom om vilka samverkanskvaliteter som ger effekt för barnet när myndigheter samverkar.

1.10 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2021:995) om länsstyrelsernas regionala arbete mot mäns våld mot kvinnor

Södertälje kommun menar att det tydligare behöver regleras hur länsstyrelserna ska arbeta gentemot kommunerna när det gäller arbetet med att ge alla barn en uppväxt fri från våld.

Länsstyrelsernas uppdrag gentemot kommunerna måste tydligt regleras.

För att kommunerna ska få en regional helhetsbild samt för att stärka kedjan nationellt-regionalt-lokalt vore det att föredra om även kommunerna kunde ges den redovisning som Länsstyrelserna årligen ska lämna till Folkhälsomyndigheten av det arbete som samordnings-funktionen har utfört inom respektive län avseende våld mot barn (§ 5).

Övriga synpunkter

3.3.1 Flera olika faktorer samspelar

I avsnittet lyfts riskfaktorer kopplade till bland annat närmiljö och risker på samhällsnivå. Rådande omständigheter i närområdet som kan föranleda en ökad risk för våldsutsatthet beskrivs vara hög arbetslöshet, utbredd fattigdom eller begränsade ekonomiska möjligheter, instabila boendeförhållanden, social isolering eller hög förekomst av samhällsvåld. Riskfaktorer på samhällsnivå kan kopplas till olika politikområden som bidrar till att upprätthålla ekonomisk eller social ojämlikhet mellan grupper i samhället. Det handlar även om sociala och kulturella normer och värderingar som understödjer våld, och om skadliga normer kopplat till föreställningar om kön.

I betänkandet hänvisas till WHO som lyfter fram betydelsefulla strategier för ett effektivt våldsförebyggande arbete. Det är strategier för att främja jämställdhet, förebygga mäns våld mot kvinnor samt förändra kulturella och sociala normer som stödjer våld. Vidare argumenterar betänkandet kring vikten av genusförändrande insatser när det gäller våld i allmänhet och våld i nära relationer i synnerhet.

Södertälje kommun är av synpunkten att dessa ovanstående påståenden är sanna och behöver uppmärksammas i högre grad. Kommunen ställer sig dock tveksam till i hur stor utsträckning strategins åtgärdsförslag tar hänsyn till dessa faktorer. Ett riktat nationellt arbete för en uppväxt fri från våld skulle i än högre grad behöva ta hänsyn till faktorer som utanförskap, fattigdom, arbetslöshet, instabila boendeförhållanden, psykisk ohälsa och underliggande normer som stödjer våld.

Södertälje kommuns beredning av ärendet

I beredningen av remissvaret har handläggare på kommunstyrelsens kontor haft huvudansvaret. Svaret har beretts i samråd med socialkontoret, utbildningskontoret, kultur- och fritidskontoret samt omsorgskontoret har fått lämna sina synpunkter på förslaget.

Remissvaret har antagits av Kommunstyrelsen i Södertälje. Socialnämnden i Södertälje kommun har tillstyrkt förslaget.

Boel Godner
Kommunstyrelsens ordförande